

Sygn. akt III U 920/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2015 r. w Przemysłu

na rozprawie

sprawy Z. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania Z. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 23 czerwca 2014 r. **nr** (...)

I. **zmienia** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. B. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 29 maja 2014 r.,

II. **stwierdza**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia,

III. **zasądza** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy Z. B. kwotę 180 zł (słownie: sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 920/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6 lutego 2015 r.

Decyzją z dnia 23 czerwca 2013 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy Z. B. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy przyjął, że w warunkach szczególnych

wnioskodawca pracował w okresie od 25 kwietnia 1981 r. do 6 maja 1991 r. oraz od 1 września 1994 r. do 3 czerwca 1996 r. tj. przez 11 lat, 8 miesięcy i 5 dni.

Wnioskodawca Z. B. w dniu 24 lipca 2014 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest błędna, gdyż także w pozostałych okresach zatrudnienia w latach 1973-1978 w PGR W. oraz 1978-1981 w (...) w R. pracował w warunkach szczególnych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Brak stosownego świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie może go obciążać i pozbawiać prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Okresów zatrudnienia w latach od 1973-1977, 1978-1981 i 1993-1994 nie potwierdził właściwym świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wskazał, że okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia.

Sąd Okręgowy w Przemyślu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. B. urodzony (...) wystąpił w dniu 29 maja 2014 r. z wnioskiem o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia przedstawił świadectwa pracy. W tym świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 28 maja 2014 r. W świadectwie tym wskazano, że w czasie zatrudnienia

w Miejskim Zakładzie (...) Sp. z o.o. w P. w okresie od 1 września 1994 r. do 21 września 1995 r., od 19 października 1995 r. do 16 maja 1996 r. i od 1 czerwca do 3 czerwca 1996 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako mechanik, wykonując prace wyłącznie w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Ponadto dołączył świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach na potwierdzenie, że w Spółdzielni (...) w P. w okresie od 25 kwietnia 1981 r. do 6 maja 1991 r. wykonywał prace mechanika samochodowego w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych.

Decyzją z dnia 23 czerwca 2014 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury z braku 15-letniego stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Na okres ponad 11 lat 8 miesięcy i 5 dni wnioskodawca nie przedstawił świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dn. 29.05.2014 r.

- świadectwa pracy,

- świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych z dn. 29.05.2014 r.

i 16.06.2014 r.

- decyzja odmowna z dn. 23.06.2014 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca Z. B. z zawodu mechanik maszyn rolniczych w dniu 17 czerwca 1972 r. ukończył przyzakładową szkołę w Państwowym Ośrodku (...) w W. i tam kontynuował pracę do 4 maja 1973 r. na stanowisku mechanika maszyn rolniczych.

Następnie podjął pracę w Państwowym Gospodarstwie Rolnym Zakładzie Usług Rolnych w W.. W okresie od 1 sierpnia 1973 r. do 31 grudnia 1977 r. był zatrudniony jako monter-mechanik warsztatu. W czasie tego zatrudnienia w okresie od 26 października 1973 r. do 15 października 1975 r., odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po powrocie z wojska kontynuował to zatrudnienie, cały czas pracując jako mechanik pojazdów samochodowych i maszyn rolniczych.

Wnioskodawca był jednym, z kilku mechaników zatrudnionych w Zakładzie w W.. Oprócz mechaników pracowali tam też traktorzyści, kombajnści, elektrycy i spawacze. Praca odbywała się na jedną zmianę w godzinach od 7 do 15-tej. Do obowiązków mechaników należało bieżące naprawianie samochodów PGR. Na stanie PGR było około 20 samochodów ciężarowych, traktory, sprzęt budowlany: koparki i spycharki oraz maszyny rolnicze. W Zakładzie Usług Rolniczych warsztat samochodowy, naprawczy był urządzony w starej parowozowni, tam był kanał naprawczy. Wnioskodawca wyłącznie tam wykonywał swoje obowiązki, pracował przy naprawie samochodów ciężarowych i maszyn budowlanych. Pracę rozdzielał i rozliczał kierownik warsztatu M. K.. Naprawa czy remont każdego pojazdu zaczynała się od sprawdzenia go na kanale remontowym. W warsztacie wykonywano wyłącznie naprawy i remonty pojazdów, nie dokonywano przeglądów okresowych. W PGR był zużyty i mocno zdezelowany sprzęt, który wymagał ciągłych napraw. Stąd praca dla mechaników była bez przerwy, przez cały rok. Wnioskodawca wykonywał wyłącznie prace mechanika w kanale naprawczym.

W czasie tego zatrudnienia w dniu 14 września 1976 r. uzyskał tytuł mistrza w zawodzie mechanika silników spalinowych.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- kserokopia książeczki wojskowej,
- legitymacja ubezpieczeniowa,

2. Akta osobowe z (...) w W.:

- umowa o pracę z dnia (...)
- świadectwo pracy z dn. (...)r.,

3. Akta osobowe z (...) w R.:

- odpis świadectwa ukończenia kursu z dnia 14.09.1976 r.+

4. zeznania świadków:

- M. B. k. 59,
- J. G. k. 60,
- I. K. k. 67,

5. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 6.02.2015 - 29 min.).

Sąd ustalił też, że wnioskodawca w okresie od 13 grudnia 1978 r. do 14 kwietnia 1981 r. był zatrudniony jako mechanik w Państwowym Ośrodku (...) w R.. Wykonywał tam wyłącznie obowiązki mechanika samochodowego, pracując przy przeglądach i naprawach samochodów ciężarowych marki (...). Czynności te wymagały stałej pracy w kanale remontowym. Był to specjalny kanał długości 16 m, przeznaczony wyłącznie do naprawy samochodów ciężarowych. Przy przeglądzie lub naprawie tego rodzaju samochodów równocześnie musiało pracować co najmniej 2 mechaników, jednym z nich był wnioskodawca. Naprawa czy przegląd każdego pojazdu zaczynała się od sprawdzenia go na kanale remontowym. Najistotniejsze naprawy, zwłaszcza te dotyczące sprzęgła, skrzyni biegów, smarowania łożysk, wymiany tłoków i tuleji oraz oleju czy naprawa resorów, amortyzatorów, układów kierowniczych odbywały się wyłącznie w kanale samochodowym. Najczęściej w samochodach tych psuły się tylne mosty, ich demontaż z uwagi na wielkość i ciężar wymagał równoczesnej pracy kilku osób. Pracę rozdzielał i rozliczał kierownik według karty pracy, którą otrzymywał każdy mechanik. Praca odbywała się na jedną zmianę w godzinach od 7 do 15-tej. W razie potrzeby pracowano też na dwie zmiany. Wysokość wynagrodzenia ustalana była według stawki godzinowej. Pensja wypłacana była raz w miesiącu, około 10-go.

W (...) w R. był odrębny Wydział napraw ciągników i maszyn rolniczych oraz Wydział – samodzielne stanowisko napraw samochodów marki(...). Z uwagi na to, że (...) w R. był wyznaczony do wykonywania badań okresowych i przeglądów samochodów ciężarowych marki (...) na region południowo-wschodniej Polski praca dla 2 mechaników była przez cały rok. Wielokrotnie stała kolejka samochodów do przeglądu.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- legitymacja ubezpieczeniowa,

2. Akta osobowe z (...) w R.:

- umowa o pracę i protokół kwalifikacyjny z dnia (...)r.

- świadectwo pracy z dnia (...) r.

3. zeznania świadków:

- R. K. (e-protokół z dnia 24.10.2014 r. – 14 min.),

- A. B. (e-protokół z dnia 24.10.2014 r. – 22 min.),

- S. W. (e-protokół z dnia 6.02.2015 r. – 14 min.),

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 6.02.2015 - 29 min.).

Z dniem 25 kwietnia 1981 r. wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku mechanika samochodowego w Spółdzielni (...) w P.. Pracę wyłącznie na stanowisku mechanika samochodowego wykonywał nieprzerwanie do 6 maja 1991 r. We wskazanym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych, co potwierdził jego pracodawca w świadectwie pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Pracę mechanika samochodowego w kanale naprawczym wykonywał też w okresie zatrudnienia w (...) sp. z o.o. w P. od 1 września 1994 r. do 21 września 1995 r., od 19 października 1995 r. do 16 maja 1996 r. i od 1 czerwca do 3 czerwca 1996 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowe (emerytalne):

- świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych z dn. (...) r.
i (...)

Sąd ustalił też, że wnioskodawca od 24 czerwca 2013 r. jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Pozostaje na utrzymaniu żony.

Dowód: 1. Akta organu rentowe (emerytalne):

- zaświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy J. z dn. (...) r.

2. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 6.02.2015 - 29 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w PGR Zakładzie Usług Rolnych w W. oraz w Państwowym Ośrodku (...) w R.. Na podstawie zachowanych dokumentów można stwierdzić, w jakim charakterze wnioskodawca pracował. Strona przeciwna nie kwestionowała ich w toku procesu. Korzystają, więc one z domniemania prawdziwości zawartych w nich oświadczeń z mocy art. 244 i nast. k.p.c.

Za wiarygodne Sąd uznał też zeznania świadków: M. B., J. G. i I. K., zatrudnionych w Zakładzie Usług Rolnych w W.. Świadczenie ci, pracujący w charakterze kierowców ciągników i operatorów sprzętu ciężkiego opisali strukturę zatrudnienia w Zakładzie, w którym pracowali razem z wnioskodawcą. Wskazali, jakie roboty wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy. Sąd podzielił też zeznania świadków A. B. (2), S. W. (2) i R. K.. Świadczenie ci pracowali z kolei w (...) w R.. Świadek A. B.

w czasie 30-letniego zatrudnienia zajmował m. in. stanowisko mistrza, z-cy dyrektora, dyrektora oraz prezesa spółki. Odpowiadał za organizację przedsiębiorstwa oraz jego funkcjonowanie. Z kolei świadek S. W. przez 40 lat swojej nieprzerwanej pracy zajmował m. in. stanowisko kierownika kontroli technicznej. Odpowiadał za remonty kapitalne ciągników, w pracy miał bezpośredni kontakt także z wnioskodawcą. Natomiast świadek R. K. pracował jako elektryk. Wszyscy zgodnie wskazali, jak wyglądała organizacja pracy w (...), jakiej kategorii pracowników zatrudniano oraz w jakich wydziałach pracowali. Zgodnie przede wszystkim potwierdzili, że tylko 2 mechaników na stałe zajmowało się przeglądami samochodów marki (...).

Zeznania świadków łącznie z zeznaniami wnioskodawcy oraz dowody z dokumentów wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, są one wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach wykonywał wnioskodawca.

Równocześnie Sąd uznał, że z uwagi na powtarzalność tej kategorii spraw, zakres przeprowadzonego obecnie postępowania dowodowego oraz fakt likwidacji zakładów, w których pracował wnioskodawca zbędny w sprawie okazał się dowód z opinii biegłego z zakresu BHP na ustalenie czy praca wnioskodawcy w dwóch spornych okresach była wykonywana w warunkach szczególnych oraz do jakiego rodzaju prac należy ją przyporządkować.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy Z. B. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzny (w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach).

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) - dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca występując z wnioskiem emerytalnym wykazał, iż ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym, z uwagi na brak świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę na stanowisku mechanika samochodowego w kanale remontowym w okresie:

- od 1 sierpnia 1973 r. do 31 grudnia 1977 r. w Państwowym Gospodarstwie Rolnym Zakładzie Usług Rolnych w W. (4 lata, 5 miesięcy).oraz

- od 13 grudnia 1978 r. do 14 kwietnia 1981 r. w Państwowym Ośrodku (...) w R. (2 lata i 4 miesiące).

Ponadto sporne okazało się zaliczenie do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1973 r. do 15 października 1975 r.

W pierwszej kolejności spór powstał w związku z brakiem świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych ww. okresach zatrudnienia.

W orzecznictwie podnosi się, iż praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2012 r., III AUa 1797/11, LEX nr 1130404).

Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych są wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie stanowisk (A) Dział XIV poz. 16. Ponadto wymieniono je w wykazie A Dział XIV, poz. 16, pkt 1 załącznika do zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze (Dz. U. M.R.L. i G.Ż Nr 2 poz. 88) - „monter -mechanik”.

Fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy mechanika samochodowego zarówno w Zakładzie Usług Rolnych w W., jak i Państwowym Ośrodku (...)

w R. nie budzi wątpliwości. Stanowisko mechanika samochodowego - warsztatowego wpisano w świadectwach pracy, które otrzymał po ustaniu zatrudnienia w obu tych zakładach pracy. Spór w istocie sprowadzał się do ustalenia, czy wnioskodawca pracując jako mechanik samochodowy pracował wyłącznie w kanale naprawczym czy też jako mechanik warsztatowy wykonywał inne prace także poza kanałem remontowym. Tę okoliczność Sąd wyjaśnił w oparciu o zeznania świadków oraz wnioskodawcy. Zgodnie potwierdzili oni, że obu spornych okresach zatrudnienia wnioskodawca pracował wyłącznie w kanale remontowym, naprawiając przede wszystkim samochody ciężarowe lub dokonując ich przeglądów.

W rozpoznawanej sprawie istotne okazały się zeznania świadków, którzy współpracowali razem z wnioskodawcą. Charakter przedsiębiorstw, w których pracował wnioskodawca, ogólne świadectwa pracy wystawione bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia oraz jednoznaczne i spójne zeznania świadków wskazują, że w spornych okresach pracował on wyłącznie jako mechanik w kanale naprawczy. Sąd przyjął, że mechanik w kanałach remontowych wykonując dodatkowo prace poza kanałami remontowymi również wykonuje prace w warunkach szczególnych, jeżeli prace te są ściśle i funkcjonalnie związane z pracą mechanika, takimi pracami są np. zdemontowanie naprawianych części czy doniesienie niezbędnych elementów, wymiana oleju. Praca wnioskodawcy niewątpliwie odbywała się stale przy oparach smarów i oleju silnikowego oraz przy dźwiganiu ciężarów.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach we wskazanych dwóch zakładach pracy znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – ogólnych świadectwach pracy, zachowanej dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych. Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron. Na tej podstawie Sąd przyjął, że odwołanie wnioskodawcy jest zasadne, a jego żądanie co do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie dotyczącym charakteru zatrudnienia zasługuje na uwzględnienie.

Rozstrzygając z kolei kwestię zaliczenia do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej tut. Sąd w pełni podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 16 października 2013 r. (II UZP 6/13), w której przyjęto, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS). Przy czym Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lutego 2014 r. sygn. akt II UK 293/13 wskazał, że analiza uzasadnienia ww. uchwały uprawnia jedynie stwierdzenie, że temporalnie w takich sprawach decydował stan prawny, w którym zasadnicza służba wojskowa została odbyta. Z uchwały nie wynika natomiast, że ma to być data graniczna (31 grudnia 1974 r.) w zaliczaniu zasadniczej służby wojskowej do pracy

w szczególnych warunkach. Podejmując uchwałę Sąd Najwyższy poprzestał na analizie, że w odniesieniu do stanu faktycznego w sprawie, w której zadano pytanie prawne, czyli do okresu służby wojskowej w latach 1971-73, regulacja prawna nakazuje wliczenie jej do pracy

w szczególnych warunkach. Takie rozstrzygnięcie uchwały oznacza, że inne składy Sądu Najwyższego powinny samodzielnie wypowiedzieć się co do okresu późniejszego, jeżeli zasadnicza służba wojskowa była odbywana jeszcze po 31 grudnia 1974 r. lub w całości później. (...) Z uchwały wynika też, że w spornej kwestii decydują zasadniczo przepisy regulujące powszechny obowiązek obrony i to w nich należy poszukiwać odpowiedzi co do zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. (...). Skład Sądu Najwyższego wydając wyrok z dnia 11 lutego 2014 r. przyjął, że w rozpoznawanej sprawie nadal znaczenie ma art. 108 ustawy z 1967 r., który uległ wprawdzie zmianie od 1 stycznia 1975 r., jednak nie tak istotnej, aby powiedzieć, że nastąpiło przełamanie i ustawodawca chciał z tą datą znieść uprawnienie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zaliczenia jej do okresu zatrudnienia uprawniającego do wcześniejszej emerytury jako okres pracy

w szczególnych warunkach. Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. z dniem 1 stycznia 1975 r. wynikała z wejścia w życie Kodeksu pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z 26 czerwca 1974 r. Przepisy wprowadzające Kodeks pracy – Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.). Zmiana art. 108 ustawy z 1967 r. nie wprowadziła wówczas w nim radykalnie nowej treści, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 stanowił, że „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Kolejna zmiana w ustawie z 1967 r. nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy

z 1967 r. otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że „Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych”. W tekście jednolitym z 1967 r. (Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111), regulację tę ujęto w art. 120. ust. 1.

Dodatkowo należy wskazać, że z jednolitego orzecznictwa sądów, w tym Sądu Najwyższego, wynika, że zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy

w szczególnych warunkach uzależnione było od odbycia tej służby w okresie zatrudnienia, w którym była wykonywana praca w warunkach szczególnych i która stanowiła naturalną przerwę w tym zatrudnieniu, jeżeli pracownik bezpośrednio po odbyciu służby powrócił do tego samego szczególnego zatrudnienia. Ponadto obowiązujące przepisy nigdy nie zrównywały okresu zasadniczej służby wojskowej z zatrudnieniem, ale nakazywały zaliczać okres tej służby do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia były zaś uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. nr 44, poz. 318 ze zm.). Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 września 1979 r.

Równocześnie do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS wywołującego określony skutek prawny, należy stosować ówczesne obowiązujące przepisy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r. I UK 544/12), w którym przyjęto, że przy kwalifikowaniu okresu zasadniczej służby wojskowej jako okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, należy stosować regulacje prawne obowiązujące w okresie odbywania tej służby.

Odnosząc te stanowiska do nin. sprawy należy przyjąć, że cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1973 r. do 15 października 1975 r. winien być oceniany według art. 108 ustawy

o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na podstawie tego przepisu okres zasadniczej służby wojskowej także po 1 stycznia 1975 r. wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Nieznaczna zmiana brzmienia tego przepisu art. 108 (a następnie przeniesienie jego treści do art. 120) nie daje podstaw do wyłączenia służby wojskowej z okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem.

Charakter zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku mechanika samochodowego nie zmienił się po zwolnieniu wnioskodawcy ze służby wojskowej. Po zakończeniu tej służby z dniem 15 października 1975 r. zawarto z nim kolejną umowę o pracę z dnia 15 listopada 1975 r. Wnioskodawca nadal wykonywał obowiązki mechanika w kanale naprawczym. Stąd na mocy powołanych przepisów (w brzmieniu obowiązującym do 1979 r.) Sąd uwzględnił do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej.

W rezultacie Sąd przyjął więc, że wnioskodawca dodatkowo wykazał 6 lat i 9 miesięcy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Łącznie z okresem uwzględnionym przez organ rentowy, przed dniem 1 stycznia 1999 r., udowodnił ponad 18 lat takiego zatrudnienia.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury, poczynając od dnia (...) r. tj. daty złożenia wniosku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz ocena dokumentów osobowych) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. tj. z 2013 r. poz. 490) - § 11 ust. 2 w zw. § 2 ust. 2. Sąd uznał, iż pełnomocnik wnioskodawcy aktywnie reprezentował swego mocodawcę. Składane wnioski dowodowe zmierzały do szybkiego i rzetelnie wyjaśnienia sprawy. Stąd Sąd trzykrotnie zwiększył minimalną stawkę opłaty z tytułu zastępstwa procesowego.